

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 45/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. januára 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. JCLic. Tomášom Majerčákom, PhD., Južná trieda 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Co 152/2015-426 z 15. apríla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 152/2015-426 z 15. apríla 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 16 C 26/2010-399 z 21. marca 2014 zamietol žalobu žalobcov [REDACTED] a [REDACTED], ktorou sa proti sťažovateľke ako žalovanej domáhali nahradenia prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu. Na základe odvolania žalobcov proti uvedenému rozsudku okresného súdu krajský súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vidí porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 48 ods. 1 ústavy v tom, že „podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2016, členom senátu, ktorý vo veci rozhodoval bola sudkyňa [REDACTED]...“

[REDACTED] je manželkou [REDACTED]. [REDACTED] zastupoval v konaní pred Ústavným súdom SR, č. k. III.ÚS 571/2014 advokát [REDACTED]. Ten istý advokát [REDACTED] zastupoval v konaní na Krajskom súde v Košiciach sp. zn. 3Co/152/2015 žalobcov, v prospech ktorých aj krajský súd rozhodol. Podľa sťažovateľky sudkyňa [REDACTED] nebola vo veci nestranná. Už samotný fakt, že rozhodovala o odvolaní advokáta, ktorý súčasne v tom istom období zastupoval jej manžela na Ústavnom súde SR v konaní pre porušenie jeho práv z dôvodu, že ho prezident SR nevy menoval za sudcu Ústavného súdu SR a zároveň zastupoval žalobcov v konaní o odvolaní na Krajskom súde v Košiciach vedenom pod sp. zn. 3Co/152/2015, je dostatočný na vzbudenie odôvodnenej obavy, že sudkyňa nebude nestranná.“

Sťažovateľka však uvedenú argumentáciu korigovala písomným podaním doručeným ústavnému súdu 18. októbra 2016, v ktorom uviedla, že sa ohľadom tvrdenia, že [REDACTED] je manželkou [REDACTED], mýlila. V tejto časti preto jej sťažnosť nie je opodstatnená. Zároveň však uviedla, že v ostatných častiach trvá na podanej sťažnosti.

Sťažovateľka v ďalšej argumentácii v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 27. júla 2016 uviedla, že porušenie ňou označených práv vidí v tom, že napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne a zjavne neodôvodnené, keďže „*krajský súd nebral do úvahy výpovede samotných účastníkov konania, teda rozhodol alebo vyslovil názor, ktorý je v hrubom rozpore s vykonaným dokazovaním*“. Poukázala na to, že „*ak zhodne všetci účastníci Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve tvrdia, že kúpna cena, ktorá je uvedená v tejto zmluve nie je skutočnou cenou, na ktorej sa dohodli, t. j. je to len fiktívna cena, tak nemôže ani odvolací súd povedať, že kúpna cena uvedená v Zmluve o budúcej kúpnej zmluve je záväzná, lebo je uvedená v písomnej forme. V konaní bolo predsa samotnými účastníkmi konania preukázané, že kúpna cena za nehnuteľnosti nebola dohodnutá v takej výške, ako je v nej uvedená. Táto skutočnosť, t. j. že kúpna cena uvedená v Zmluve o budúcej kúpnej zmluve je len fiktívna a skutočne bola dohodnutá iná kúpna cena, nebola v konaní ani sporná...*“.

Vzhľadom na uvedenú fiktívnosť kúpnej ceny v zmluve o budúcej kúpnej zmluve sťažovateľka tvrdí, že ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu a už len z uvedeného dôvodu mal krajský súd potvrdiť rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 26/2010-399 z 21. marca 2014 ako vecne správny.

Sťažovateľka tiež uviedla, že „*rešpektuje názor odvolacieho súdu, čo sa týka technickej jednoty listín. Odvolací súd však žiadnym spôsobom neodôvodnil, že v Zmluve o budúcej kúpnej zmluve, ktorej predmetom prevodu sú nehnuteľnosti, nemusí byť overený podpis, aj keď podľa § 42 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) podpis prevádzajúceho musí byť úradne osvedčený*“. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 274/2004, v zmysle ktorého „*Dohoda o budúcej kúpnej zmluve musí mať obsahové a formálne náležitosti, ktoré má mať uzavieraná kúpna zmluva; keď pôjde o predaj nehnuteľnosti, dohoda už musí po obsahovej a formálnej stránke celkom vyhovovať nielen príslušným ustanoveniam Občianskeho zákonníka, ale aj katastrálnym predpisom*“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým uznesením krajský súd porušil jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a krajskému súdu prikázal zaplatiť jej náhradu trov konania.

Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka nepodala proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu, pričom nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v zákone. Krajský súd vo svojom uznesení uviedol nasledovné:

„Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo vrátane vykonaného dokazovania je toho názoru, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní vo veci sa nevysporiadal s rozhodujúcimi skutkovými zisteniami, ktoré boli v konaní preukázané, ďalšie skutkové zistenia nesprávne vyvodil z vykonaných dôkazov a vec nesprávne právne posúdil.

Predmetom konania je žaloba o nahradenie prejavu vôle žalovanej ako predávajúcej na uzavretie kúpnej zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v kat. území Malá Vieska v rozsahu, v akom boli dohodnuté v zmluve o budúcej zmluve zo dňa 4.12.2009.

Súd prvého stupňa rozhodnutie o zamietnutí žaloby založil na závere, že zmluva o budúcej zmluve zo dňa 4.12.2009 je neplatným právnym úkonom, pretože peňažná suma, ktorá je v nej uvedená ako kúpna cena nezodpovedá dojednanej kúpnej cene, pričom žalobcovia od počiatku nemienili žalovanej zaplatiť splátku kúpnej ceny v sume 21 858,00 eur, na ktorú sa v zmluve zaviazali, dohoda o kúpnej cene nie je prejavom a vážnym vyjadrením vôle účastníkov a nenahrádza ich pôvodnú ústnu dohodu o cene, ktorá nestala súčasťou zmluvy a navyše zmluva nespĺňa náležitosti podľa zákona č. 162/1995 Z. z., lebo nebola zviazaná a podpis predávajúcej nebol úradne osvedčený. Navyše následne došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, od ktorej však žalovaná platne odstúpila...

Zmluva o budúcej zmluve predstavuje prejav princípu autonómie vôle subjektov súkromného práva. Ide o všeobecný inštitút, ktorého predmetom je záväzok na kontraktačnú povinnosť zmluvných strán. Zmluva o budúcej zmluve v sebe obsahuje povinnosť uzavrieť v budúcnosti konkrétnu zmluvu (tzv. zmluva realizačná).

Pre platnosť zmluvy o budúcej zmluve predpisuje zákon písomnú formu. Obsahom zmluvy o budúcej zmluve musí byť dojednanie o podstatných náležitostiach budúcej (realizačnej) zmluvy.

Medzi účastníkmi nie je sporný predmet zmluvy o budúcej kúpnej zmluve. Predmetom mal byť budúci predaj nehnuteľností zapísaných na [REDAKOVANÉ], kat. územie [REDAKOVANÉ], a to

dom súp. č. ■■■ na pozemku parc. č. ■■■, pozemky parc. č. ■■■ - zastavané plochy a nádvoria vo výmere ■■■ m² a parc. č. ■■■ - záhrady vo výmere ■■■ m², ako aj príslušenstvo. Budúcou predávajúcou mala byť žalovaná a budúcimi kupujúcimi žalobcovia.

Z obsahu zmluvy o budúcej zmluve ďalej vyplýva, že písomne bola uzavretá dohoda o budúcej kúpnej cene 63 068,00 eur. Súd prvého stupňa však dospel k záveru, že táto časť dohody nie je prejavom a vážnym vyjadrením vôle účastníkov, čo spôsobuje neplatnosť celej zmluvy o budúcej zmluve.

Odvolaací súd však poukazuje práve na skutočnosť, že dohoda o budúcej kúpnej cene bola uzavretá v písomnej forme a podpísaná budúcimi kupujúcimi a budúcou predávajúcou. Zmluva o budúcej zmluve poskytuje širokú zmluvnú voľnosť pri jej uzatváraní s výnimkou toho, že zmluvné strany sa musia dohodnúť o podstatných náležitostiach konečnej zmluvy. Skutočnosť, že v štádiu pre uzavretím písomnej zmluvy uvažovali budúce zmluvné strany o inej cene, prípadne sa o nej ústne dohodli neznamená bez ďalšieho, že v písomnom znení zmluvy o budúcej zmluve nie je vyjadrená ich skutočná vôľa.

Súd prvého stupňa vyvodil záver o tom, že dohoda o cene nie je prejavom a vážnym vyjadrením vôle. V odôvodnení rozsudku však tento svoj názor vyslovil bez toho, aby ho oprel o konkrétne skutkové zistenia, ktoré by sa týkali samotného procesu uzatvárania zmluvy o budúcej zmluve. Výklad písomného právneho úkonu je totiž potrebné vykonať v súlade s ustanovením § 35 ods. 2 OZ predovšetkým podľa jazykového prejavu v písomnej forme, ale aj podľa vôle za predpokladu, že tvrdená vôľa nie je v rozpore s jazykovým prejavom.

Je nepochybné, že realizačnou zmluvou, na uzavretie ktorej sa zaviazali zmluvné strany v zmluve o budúcej zmluve, mala byť kúpna zmluva. Pri tomto zmluvnom type zákon ako podstatné náležitosti uvádza dohodu o predmete a cene (§ 588 OZ).

Pre dohodu o podstatných náležitostiach pritom postačuje, aby zmluvné strany dohodli aspoň spôsob určenia podstatných náležitostí budúcej zmluvy (rozsudok NS SR 4 Cdo 146/99, ZSP 65/2000).

Pri posudzovaní výkladu právneho úkonu je potrebné prihliadnuť aj na správanie zmluvnej strany, pre ktorú zo zmluvy vyplýva povinnosť. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti neposudzoval situáciu, ku ktorej došlo tým, že žalovaná vyhotovila a podpísala kúpnu

zmluvu (tzv. realizačnú zmluvu) dňa 8.2.2010 a jej podpis bol úradne osvedčený. Z toho je možné vyvodit', že samotná žalovaná týmto svojim úkonom vyjadrila viazanosť obsahom zmluvy o budúcej zmluve. Súd prvého stupňa konanie žalovanej žiadnym spôsobom nevyhodnotil.

V zmluve o budúcej zmluve bola budúca kúpna cena dohodnutá sumou 63. 068,- eur. Táto cena mala byť zaplatená v štyroch splátkach. Je pritom nesporné zaplatenie splátky 6.639,- eur dňa 24.8.2009 a zaplatenie splátky 12.614,- eur v deň podpísania zmluvy o budúcej zmluve. Súd prvého stupňa sa v odôvodnení nevysporiadal s tvrdením žalobcov, že zaplatili aj sumu 21.858,- eur, ktorá mala byť splatná v deň podpisu kúpnej zmluvy, ani s otázkou tvrdenej vinkulácie poslednej splátky v sume 21.597,- eur v banke v prospech žalovanej. Súd prvého stupňa žiadnym spôsobom neposúdil dôkaz, označený ako potvrdenie o prijatí zálohy na dom (č. l. 6 spisu), z ktorého vyplýva, že žalovaná potvrdila prijatie zálohy vo výške 62 421,- eur. Rovnako nevyhodnotil tvrdenia žalobcov, že žalovaná im nezaplatila kúpnu cenu za byt na Sputnikovej ulici, ktorý oni kúpili pre (ďalej text neuvedený, pozn.).

Súd prvého stupňa vychádzal pri rozhodovaní o zamietnutí žaloby aj z toho, že došlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, od ktorej žalovaná účinne odstúpila. Žalobcovia predložili žalovanej kúpnu zmluvu, ktorú žalovaná podpísala dňa 8.2.2010, ale podpísanú zmluvu poslala žalobcom súčasne s odstúpením od zmluvy z dôvodu nezaplatenia kúpnej ceny. Súd prvého stupňa skonštatoval, že odstúpenie bolo účinné, hoci sa nevysporiadal v odôvodnení s tvrdeniami žalobcov o zaplatení tretej splátky kúpnej ceny a vinkulácii štvrtej splátky.

Odvolací súd sa nestotožňuje s právnym názorom súdu prvého stupňa o tom, že zmluva o budúcej kúpnej zmluve musí spĺňať náležitosti tzv. technickej jednoty listiny podľa zákona č. 162/1995 Z. z. ani s názorom, že podpis predávajúcej musí byť úradne osvedčený. Podľa názoru súdu prvého stupňa tieto nedostatky spôsobujú neplatnosť zmluvy o budúcej zmluve.

Stanovisko Najvyššieho súdu SR z 3.10.2011 sp.zn. Cpj 33/2001 rieši naplnenie zákonnej požiadavky uvedené v § 46 ods. 2 OZ v prípade, ak zmluvu o prevode nehnuteľností vrátane jej príloh tvorí viac ako jeden list. Požiadavka tzv. zákonnej technickej jednoty viacerých listín platí iba pri zmluvách, ktorými dochádza k prevodu nehnuteľností. Odvolací súd je toho názoru, že túto zákonnú požiadavku nie je možné

rozširovať aj na formálne náležitosti zmluvy o budúcej kúpnej zmluve o prevode nehnuteľností (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu 6 Cdo/64/2011).

Tento záver nevyplýva ani z rozsudku NS SR sp. zn. 2 Cdo 274/2004 (ZSP 65/2007). Z úplného textu odôvodnenia rozhodnutia je možné vyvodiť, že formálne vyhovenie obsahu zmluvy katastrálnym predpisom znamená identifikáciu prevádzanej nehnuteľnosti spôsobom, ako vyžaduje katastrálny zákon.

Odvolačí súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa s tým, že jeho úlohou bude vysporiadať sa s tvrdeniami žalobcov vo vzťahu k údajnému zaplateniu kúpnej ceny podľa zmluvy o budúcej zmluve, predovšetkým s dôkazom - potvrdením žalovanej o prijatí zálohy na dom z 2.11.2009, s výkladom obsahu zmluvy o budúcej zmluve aj s prihliadnutím na úkon žalovanej, ktorá podpísala písomnú kúpnu zmluvu s rovnakým obsahom, ako mala zmluva o budúcej zmluve, ako aj s ďalšími právnymi úkonmi účastníkov konania.

Na základe toho súd prvého stupňa opätovne posúdi uplatňovaný nárok žalobcov a rozhodne o ňom s tým, že rozsudok odôvodní spôsobom, ktorý vyžaduje ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p.“

Skutkové a právne závery krajského súdu sú v napadnutom uznesení odôvodnené riadne a presvedčivo, uznesenie nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Z jeho odôvodnenia vyplýva logická argumentácia krajského súdu vo vzťahu ku kúpnej cene dohodnutej v zmluve o budúcej kúpnej zmluve a vyplývajú z neho aj ďalšie relevantné skutočnosti, pre ktoré došiel krajský súd k záveru o potrebe zrušiť rozsudok prvostupňového súdu. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu porušenie jej práv ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením označených práv.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade

s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2017